УДК 004.4’2:378.1

Матвійчук Людмила Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформатики і обчислювальної техніки,
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т.Г.Шевченка, м. Чернігів

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Враховуючи сьогоденний стан перебування вищої освіти в цілому, неможливо не говорити про використання інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх викладачів. Сучасний доступний арсенал допомагає педагогам створювати власні розробки та впроваджувати їх в навчально-виховний процес. Тепер є доступними багато різноманітних web сервісів, інструментальних навчальних програм тощо, опанування яких не створює проблем. Сьогодні педагог, який не компетентний в галузі програмування може без перешкод для оволодіння сучасними наявними програмами та сервісами і в подальшому створювати цікаві продукти та використовувати їх у своїй діяльності.

Актуальним є й те, що підготовка підростаючого покоління просто не лишає вибору як шукати та використовувати інформаційно-комунікаційні технології [6], так як традиційні методики просто є застарілими та не вписуються у підготовку сучасного педагога.

Зараз мало студентів (майбутніх викладачів) гуманітарних напрямів підготовки, яким відомо про всі освітні можливості соціальних мереж, хмарних технологій, інструментальних навчальних програмах.

Також слід зазначити, що на сьогоднішній день викладачам з досвідом все тяжче стає зацікавити студентів до процесу навчання, а особливо до самостійної роботи.

Самостійна робота студентів (СРС) є головним елементом навчального процесу, яка інтегрує різні навчально-виховні функції в умовах навчального закладу та поза ним і все це контролюється педагогом [1, с. 5]. Наразі даний вид діяльності гостро поставлений науковцями [2; 3; 4], обґрунтовуються різні методи їх результативного вирішення, покращення умов здійснення самостійної роботи в навчальних закладах, у тому числі й залучення сучасних засобів організації навчання.

На нашу думку, самостійна робота студента – це мотивований, самостійний процес оволодіння знаннями, уміннями та навичками майбутнім педагогом в певній області знань, за допомогою спеціально розроблених завдань, вирішення яких здійснюється під керівництвом викладача.

Якісно організована СРС при вивченні дисциплін робить студентів активними учасниками навчального процесу, організовує сприятливе середовище для здійснення самостійного вирішення завдань, формує творчі вміння. Самостійне опрацювання (засвоєння) окремих розділів, організовує у студентів особисті думки, самостійне розв’язування задач, розвиває креативне мислення, яке є важливим у формуванні майбутнього педагога. В процесі самостійної роботи студент саморозвивається, самовдосконалюється, формується сомооцінка, самовиховується, вчиться знаходити рішення самостійно.

Фундаментальним елементом організації самостійної роботи майбутніх педагогів виступають засоби інформаційно-комунікаційних технологій, які допомагають змінити ставлення студентів до предмету, мотивують включатися в процес [5, с. 129]. Прикладом є використання авторських розробок, навчальної комп’ютерної програми “Electronic multimedia assistant & MAnDiV”, яка створена для підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу майбутніх викладачів в умовах самостійної роботи. Навчальна комп’ютерна програма складається із блоків: теоретичний; тренувальний; розрахунковий; тестово-оцінювальний. Сутність блоків авторської розробки описано нижче в тексі.

У наш час студентів потрібно зацікавлювати у самостійності, працювати над вдосконаленням свого становлення, професійного зростання як майбутнього “кваліфікованого спеціаліста”. Для цього викладач повинен вирізнити в процесі організації інструментарій, який заохотить до здійснення саморозвитку, вчасного виконання поставлених доручень, використання креативності досягнення мети.

Безумовно, важливу роль в самостійній роботі студента відіграють розроблені засоби інформаційно-комунікаційних технологій на прикладі “Electronic multimedia assistant & MAn-DiV”, котрий є хорошим, нестандартним заохочувальним засобом до виконання поставлених завдань.

Навчальна комп’ютерна програма надає майбутнім викладачам можливість самостійно вибирати місце, час, ритм самопідготовки, пристрій відтворення, тощо. Майбутнім педагогам також представляється можливість спілкуватися з викладачем в зручній формі у режимі он-лайн за допомогою e-mail для уточнення завдань, здачі робіт на попередню перевірку, тощо.

Головне вікно комп’ютерної програми “Electronic multimedia assistant & MAn-DiV” з дисципліни “Методика застосування комп’ютерної техніки” представлено на рис. 1, орієнтована на здійснення особистісно-орієнтованого, діяльнісного, системного, синергетичного, інформологічного та компетентнісного підходів до організації самостійної роботи студентів. Кожен підхід відображає процес організації по різному, при цьому, формує у майбутніх викладачів високі якості, професійні цінності.

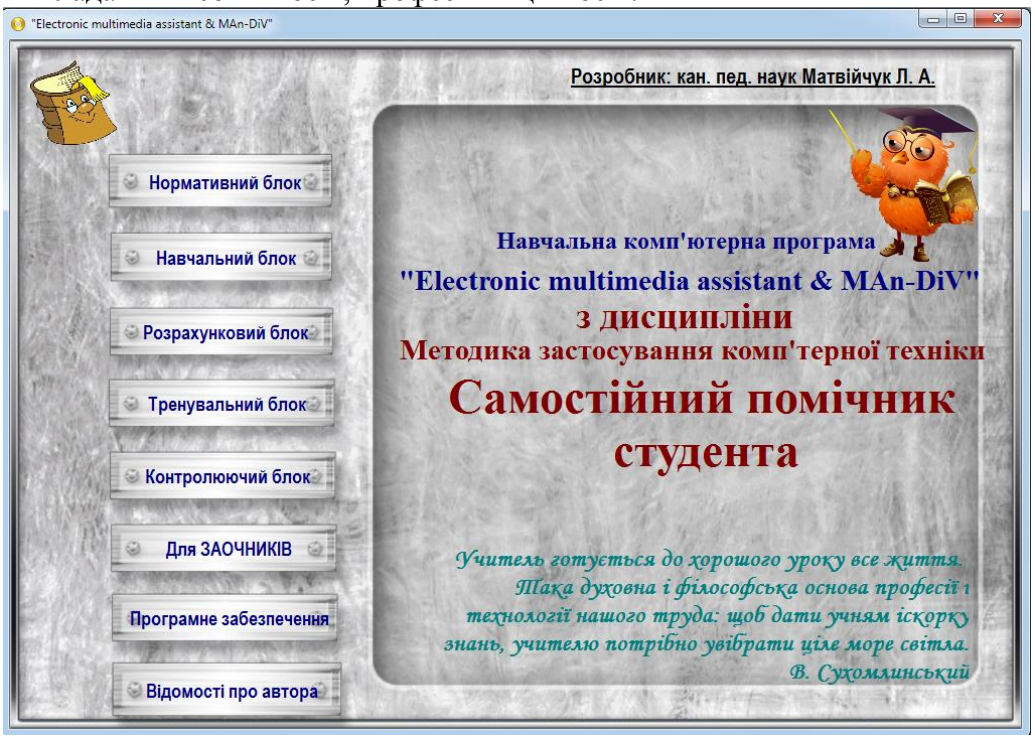

Рис. 1. Головне вікно навчальної комп’ютерної програми “Electronic multimedia assistant & MAn-DiV”.

В даному ресурсі зібраний необхідний теоретичний матеріал (нормативний, навчальний блоки), який виділяється на самостійну роботу у вигляді опорних конспектів з певних тем, це дає студентам можливість отримати не тільки відсортовану інформацію, але й економію власного часу на її пошук. Зібрані посилання на джерела у вигляді списку літератури, за допомогою яких студенти, при потребі, у творчому розширенні розв’язання завдань можуть знайти на інших носіях чи стаціонарних бібліотеках університету або міста. Також, не менш важливою є збірка електронних книг у форматах pdf, які можуть знадобитися студенту у ході навчання; глосарій – потрібний елемент в самостійній підготовці студента, де зібрані найбільш важливі терміни, які допоможуть оперувати новими поняттями.

За допомогою “тренувального блоку” студенти мають можливість наглядно побачити інструкції виконання завдань, наприклад, створення відеоуроків, тренажерів, які допоможуть потім з легкістю створювати власні збірки та стануть у пригоді у майбутній діяльності.

Даний вид завдання допомагає наочно наблизитись на крок ближче до сутності дисципліни. Він формує у студентів практичні уміння, навички виконання важливих деталей, які знадобляться майбутнім педагогам в подальшій роботі. Це дає перспективу отримати хороші результати, так як з його допомогою студенти мають шанс без обмежень проглядати приклади виконання подібних задач.

“Розрахунковий блок” зосереджує в собі набір проблемних завдань з описом, що потрібно студентам виконати; поданий зразок титульної сторінки, котру студент роздруковує до звіту. Представлені вимоги до оформлення завдань. Зібрані практичні роботи, які можуть згодитися студентам.

“Тестово-оцінювальний блок” включає електронну систему оцінювання знань (тест) з реєстрацією при вході виконання тесту, що дає можливість в кінці сформувати результативну довідку проходження електронної системи оцінювання. Дана довідка дає студенту можливість не тільки дізнатися свій рівень засвоєння знань, але й представити керівнику фактичний зріз знань, для підтвердження свого рівня успішності з даного курсу. Студенти мають можливість пройти тест та перевірити здобуті самотужки знання. Наданий студенту “шанс” здійснити проходження тесту, оцінити свої самостійні досягнення та переконатися у “достатньому” чи “недостатньому” рівні своєї компетентності є хорошим помічником і для викладача, використання у письмовому експрес опитуванні.

Також, представлені критерії оцінювання знань, які дають можливість ознайомитись із шкалою оцінювання при виконанні вибіркових завдань в межах навчального процесу. Подані питання до екзамену або заліку – дають майбутнім педагогам завчасно підготуватися до іспиту.

Навчальна комп’ютерна програма містить і інший корисний матеріал: програмне забезпечення для встановлення на своїх персональних комп’ютерах чи ноутбуках; завдання для студентів заочної форми навчання з правилами їх оформлення; питання самоперевірки. Розроблена організація самостійної роботи студентів залишається відкритою для подальших розвідок.

Суспільство вже сьогодні починає розуміти, наскільки важливою є самоосвіта. Створюються електронні університети, де студенти можуть записатися на курс, який хотіли б опанувати. Дані університети містять розроблені цілі дисципліни чи окремі популярні розділи, які можуть знадобитися людині в професійній діяльності. Таким чином, самостійно оволодівши курсом, майбутній працівник стає на крок ближче до своєї мрії, стає конкурентоспроможним на ринку праці. Вивчивши самостійно курс, встановлюється рівень компетентності, який визначається за допомогою електронного контролю – тесту, за результатами якого видається сертифікат про проходження курсу з рівнем кваліфікації у відповідній сфері. Для такого навчання потрібно тільки бажання вчитися та доступ до Інтернет.

Викладач, організовуючи навчальний процес з використання ІКТ, не втрачає свій рівень кваліфікації, лишається конкурентоспроможним, розвивається, йде крок в крок з інноваціями, його знання оновлюються. Тому, відповідно до вимог сьогодення, дуже важливо розвивати в майбутніх педагогів творчий підхід до вирішення проблем, креатив.

Ми розробили інструменти організації навчальної роботи студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та впровадили її в навчальний процес. Результати показують, що запропонована організація має хороші показники засвоєння навчального матеріалу та змушує розвивати важливі цінності, якості в майбутніх викладачів.

Список використаної літератури

1. Жалдак М.І. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі та ВУЗІ / М. І. Жалдак// Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі: зб. наук. праць / Київ. пед. ін-т ім. М. П. Драгоманова / Відп. ред. М. І. Шкіль. – К., 1991. – С. 3–16.

2. Костюк Т. С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості / Т. С. Костюк. – К. : Вища школа, 1989. – 40 с.

3. Романова Г. М. Індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних університетів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Г. М. Романова. – К., 2003. – 21 с.

4. Tay, L. Y., Lim, C. P., & Lim, S. K. (2015). Differences in ICT Usage Across Subject Areas: A Case of an Elementary School in Singapore. *Journal of Educational Computing Research*, Vol. 53(1) pp. 75–94 (in English).

5. Timms, M., DeVelle, & S., Lay D. (2016). Towards a model of how learners process feedback: A deeper look at learning. Australian Journal of Education. Vol. 60(2), pp. 128–145.

6. Torres-Gastelú, C.A., & Kiss, G. (2006). Perceptions of Students towards ICT Competencies at the University. Informatics in Education, Vol. 5, No. 2, pp. 297-312.